

Conceptadvies beleidsplan Participatiewet

Geacht college,

Op uw vraag tot advisering op het beleidsplan c.q. uitvoeringsplan Participatiewet willen wij als Sociale Raad (lees hierna SR) graag een eerste reactie geven.

Het beleidsplan is regionaal voorbereid. In deze voorbereiding heeft de SR in de werkgroep Participatie alvast een zinvolle bijdrage kunnen leveren.

Het algemene beeld is somber. Er is een grote groep mensen in de gD die geen kans hebben op werk. Veel laaggeschoolden of mensen zonder startkwalificatie en veel faillissementen.

Men wordt aangespoord om veel te solliciteren, maar de succesfactor is laag.

De SR maakt zich zorgen hoe deze situatie wordt opgepakt.

De participatie wet gaat over mensen die vaak niet vanzelfsprekend "mee kunnen doen". Ook chronisch zieken maken onderdeel uit van deze groep. In de nota's over DDK3 en de Participatiewet missen we de beleidsmaatregelen voortvloeiend uit de overdracht van de WTCG en de CER gelden naar de gemeente. Meermalen is dit onderwerp in de SR aan de orde geweest. Door de wethouder is aangegeven dat dit onderdeel van het armoede beleid zal zijn.

We willen hierbij opmerken dat het van belang is op korte termijn helderheid te geven over de wijze waarop dit geregeld gaat worden. Onder veel chronisch zieken is men ongerust op dit punt.

Advies: geef op korte termijn aan hoe u dit concrete punt uitwerkt

In uw notitie maakt u wel onderscheid tussen de diverse doelgroepen, tegelijkertijd blijft het onduidelijk op welke wijze dit ook tot een verschillende aanpak gaat leiden. De gemeente krijgt in de nieuwe situatie met een aantal voor haar onbekende doelgroepen te maken. Wij dringen er dan ook op aan om juist voor die groepen gebruik te maken van de kennis en vaardigheden bij instellingen die daar tot dusverre mee hebben gewerkt. In uw inleiding geeft u aan contact te hebben gehad met partners uit het onderwijs, werkgevers en platform arbeidsmarkt.

Advies: maak het concreter, enkele voorbeelden.

- Veel wajongers zijn afkomstig uit het Speciaal Onderwijs. Zoek nauw contact met deze "vindplaatsen". Men heeft ervaring met stages en begeleiding van jongeren die achterstanden hebben. Zie uw tabel over opleidingsniveau waarin de groep speciaal onderwijs geheel ontbreekt; dit komt ook tot uiting in uw percentages.
- U benoemt al het contact met het Graafschapcollege, heel belangrijk, vooral in de ervaring van jongeren met de nodige persoonlijkheidsproblemen.
- Zoek contact met instellingen als LFB, Cliëntenorganisaties met ervaringsdeskundigheid.
- WEDEO heeft in het recente verleden prima gefunctioneerd en ook gerendeerd, zeker met externe plaatsingen. Maak duidelijk op welke wijze u deze kennis gaat inzetten.

In de SR-vergadering van 15 mei jl. is het beleidsplan Participatiewet besproken.

1. Het is een duidelijk stuk waar het de toekomstige inrichting en het beleid rond de participatie betreft. Tegelijk is het nog maar beperkt duidelijk hoe het gemeentelijke beleid eruit zal zien. Dat is ook aangegeven in de nota waar staat: "lokaal nader in te vullen".

Advies; maak bij lokaal invullen gebruik van casuïstiek om helder te maken hoe u de problematiek in concerto vorm wilt geven.

2. In het beleidsplan wordt enkele keren gewezen op de effecten rond het armoedebeleid. Dat is prima, maar het constateren geeft nog geen richting aan de oplossing. Het zou belangrijk zijn als ook daar een aanzet toe werd gegeven. De gevolgen van grotere groepen in de bijstand, de gevolgen van jongeren met een beperking die niet meer in de Wajong komen, de gevolgen van het strengere sanctiebeleid voor gezinnen.

Het zijn even zoveel terreinen waarover we ook in eerdere adviezen aandacht aan hebben gegeven. De integraliteit van het beleid wordt wel aangestipt, maar weinig richtinggevend uitgezet. Het lijkt er zo op dat elk beleidsplan naar elkaar verwijst.

Advies: neem een paragraaf op waarin de verbinding met DDK wordt aangegeven. Gaat niet om de uitvoering, maar om waar de beleidsterreinen elkaar raken, overlappen, en welke opvattingen daarover zijn.

3. De Sociale Werkvoorziening sluit voor de nieuwe instroom, tenzij men volledig en duurzaam arbeidsongeschikt is. De nieuwe uitleenkosten WSW zijn verhoogd. Is dat reëel?
4. Gelet op de slechte bereikbaarheid en ondersteuning van het UWV tijdens de periode dat men een WW uitkering heeft en op zoek is naar een nieuwe baan, vragen wij voldoende begeleiding, contact mogelijkheid voor mensen in de bijstand die op zoek zijn naar werk.
Ook vragen wij aandacht voor de onderlinge samenwerking tussen instanties met als doel een werkzoekende te begeleiden naar een baan.
In hoeverre zijn gemeenten concurrenten van elkaar; hoe gaat de gD prikkels stroomlijnen.
Zelfde normen en methoden hanteren.

Advies: de gemeente is in deze regisseur in een speelveld met veel instanties. Geef elk jaar in een korte notitie aan hoe deze samenwerking verloopt. Betrek daarbij ook uitdrukkelijk de cliënten.

5. Richt u op de maakindustrie, welke met veel arbeidsplaatsen gepaard gaat. Ontplooï hiervoor de nodige initiatieven om gezamenlijk het probleem aan te pakken.
6. Het huidige re-integratiebudget bedraagt 1560 euro en wordt verlaagd naar 100 per aanvrager. De SR maakt zich zeer zorgen om deze ontwikkeling en vraagt de gD alle inzet te plegen om dit re-integratie budget te verhogen. "Brandpunt afgeven en iedereen op scherp zetten".

Advies: wil de gemeente haar functie waar kunnen maken dan zal daarover meer helderheid moeten komen. De inzet van wijkbedrijf en buurtcoach zal daarbij integraal onderdeel moeten zijn voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Tevens is het van belang om de doelgroepen hierin te onderscheiden. Mensen met een psychische problematiek hebben een andere re-integratievraag dan mensen met een beperkte intelligentie.

7. De participatiewet biedt kansen voor mensen met een beperking. Werk verhoogt de deelname aan een inclusieve samenleving. Daarbij zal er wel gewerkt dienen te worden aan de beeldvorming rondom mensen met een beperking. De kans is groot op overvragen of onderschatting.
Het creëren van stageplaatsen of werkervaringsplaatsen kunnen hierin een positieve bijdrage leveren. Daarbij zal ook de werkgever in denken moeten kantelen. Niet kijken vanuit het benodigde profiel of opleiding, maar welke talenten heeft de persoon die geïnteresseerd is in het werk en wat kan deze persoon bieden en bijdragen aan de bedrijfsvoering.

Advies: maak hierbij gebruik van bestaande kennis bij job coaches, stagebegeleiders uit de setting waar de cliënten nu komen.

8. Op dit moment zijn er nauwelijks opleidingen die gericht zijn op een beroepsgerichte uitstroom. Het is nodig dat ROC's modules ontwikkelen waarbij de leervraag is afgestemd op het lees- en denkniveau. Gerichte scholing geeft meer kans op werk.
9. Het inkomen is vaak maar 70% van het WML. Dat is niet voldoende om echt mee te kunnen doen in de samenleving. Hierbij is de kostendelersnorm nog niet meegenomen.

Advies: zorg voor een goede monitoring van de gevolgen van dit beleid. Er zijn meerdere instanties bij betrokken en zorg voor een adequate aanpak van de mogelijke problematiek.

Voorbeeld: veel jongeren met een beperking hebben budgetproblemen, voorkomen is dan beter dan de schulddienstverlening

10. De communicatie met de burger is ook voor dit beleid erg belangrijk. Eenvoudig en begrijpelijk.

Advies: zorg voor ter zake kundige meelesgroep voor al uw schriftelijke communicatie.

11. In de verordening wordt over een tegenprestatie gesproken. Hoe wordt deze omschreven? De gD zou de uitkeringsgerechtigden ondersteunen in het zoeken van de tegenprestaties en zorgvuldig kijken waar je mensen plaats. Tegenprestatie mag niet leiden tot verdringing.

Advies: er komt nog een uitvoeringsnotitie, voor de cliënt van groot belang waar de spelregels liggen en hoe die afgrenzing naar vrijwilligerswerk en tegenprestatie vorm krijgt. Daarnaast wat de relatie opdrachtgever en uitvoerder wordt. Tegelijkertijd moet er helderheid worden verschaft wat als tegenprestatie gedefinieerd wordt.

12. De SR vraagt speciale aandacht voor de groep GGZ cliënten met een EPA. 85% zitten op of onder het minimum.
Binnen de GGZ is men al bezig met deskundigheidsbevordering voor ambtenaren. Misschien interessant dit ook voor de participatiewet uit te voeren.

Advies: zoek contact met ervaringsdeskundigheid om effectief te kunnen begeleiden.

13. Opvang van mensen die uit detentie komen of fraude hebben gepleegd. Zij staan onderaan de participatieladder en missen de ingang naar de OGGz.

Opvang en toeleiding naar werk terug laten komen in de komende OGGz beleidsplannen.

Advies: in het verlengde van eerdere adviezen is het van belang met vaste contactpersonen te werken en een zeer individuele benadering te hanteren als waarborg voor succes.

Hier vertrouwen op het effect buurtcoach zal lang niet altijd werken.

14. In uw antwoord op de relatie met het armoedebeleid geeft u aan dat dit uitgevoerd wordt door de Wmo-winkel. Ik ga ervan uit dat u het Zorgplein bedoelt, en dat dit in de nieuwe werkafspraken moet worden afgestemd.

Advies: dit open antwoord geeft aan met hoeveel tussenpartners beleid moet worden geregeld. Wij vragen u om daarbij uit te gaan van duidelijke spelregels, over bijvoorbeeld bijzondere bijstand, omgaan met kostendelersregelingen, etc.

Ook al is het overheidsbeleid, het blijven mogelijk burgers van Doetinchem die klem komen te zitten. De oplossing maatwerk ondersteunen wij zeker, tegelijk moet er ook een balans zijn in "het weten waar je aan toe bent" en dat is niet alleen "een goed gesprek".

15. In uw nota geeft u aan dat u minder mensen in de bijstand wilt laten komen. Dit is een alleszins nobel en na te streven doelstelling waar wij vanuit de SR volledig achter staan.

Wij willen in dit verband dan ook geen "maar" formuleren. Wel een kanttekening.

In uw uitvoerige nota geeft u op verschillende plaatsen aan dat de druk op de bijstand toe zal nemen: het stoppen van de instroom in de Wajong, de sterk verslechterde arbeidsmarktomsomstandigheden, de zwakke positie op de arbeidsmarkt van de oudere langdurig werklozen.

Dan uitgaan als doelstelling van minder mensen in de bijstand kan ook leiden tot onevenwichtige druk op het beleid in deze met voor de cliënt nadelige gevolgen. In de trits aanbod, verleiden, drang en dwang ligt dan het risico van een verschuiving naar het laatste. Ook de beeldvorming van "zit deze cliënt nog steeds in het bestand" als negatief kenmerk, krijgt zo een extra lading. Er zijn cliënten die een duwtje nodig hebben, maar de toekomst zal ook uitwijzen dat vooral met de instroom van nieuwe groepen er velen zullen zijn die graag willen werken, maar er slechts een beperkte kans is. "It takes two to tango", veel mensen die in de bijstand zitten, dan wel er nu in zullen stromen, zijn graag bereid tot deze tango. Nu de partners nog.

Advies 1: er is steeds sprake van maatwerk en dat moet hier eveneens uitgangspunt zijn.

Advies 2: het is vanuit cliëntperspectief van groot belang dat duidelijk is wat de rechten zijn. De verplichtingen zijn duidelijk, de wijze van stimuleren ook. Het streven naar een gelijkwaardige positie en dan niet de bezwaar- en beroepsprocedure, moet een duidelijkere plaats krijgen.

16. Tot slot, in uw hele nota wordt meermalen aangegeven dat er nog uitvoeringsvoorstellen komen. Wij zien die graag tegemoet. Veel van deze uitvoeringsvoorstellen zullen wij beoordelen op duidelijkheid voor de cliënt en ook op de effecten voor zijn of haar directe leefomstandigheden. Veel van de notitie delen wij waar het de intentie betreft, maar uiteindelijk gaat het om de concrete uitwerking.

Met vriendelijke groet,

Onafhankelijk voorzitter
Leen van der Heiden